

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

(навчально-методичні матеріали для студентів юридичного факультету
відповідно до вимог Болонського процесу)

Ужгород – 2022

Калинюк С.С., Рошканюк В.М. Міжнародне приватне право. Навчально-методичні матеріали для студентів юридичного факультету відповідно до вимог Болонського процесу. – Ужгород, УжНУ, 2017. – 20 с.

Укладачі:

Калинюк С.С., к.ю.н., доц. кафедри господарського права УжНУ;

Рошканюк В.М., к.ю.н., доц., завідувач кафедри господарського права УжНУ.

Рецензенти:

Бисага Ю.М., д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ;

Палінчак М.М., д.п.н., професор, декан факультету міжнародних відносин УжНУ.

Схвалено до друку рішенням Науково-методичної Ради юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ», протокол № 3 від 13 червня 2022 р.

Затверджено до друку на засіданні кафедри господарського права УжНУ, протокол № 9 від 09 червня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Вступне слово	4
2. Зміст навчальної дисципліни	6
3. Форми контролю знань студентів та система їх оцінювання	7
4. Тематика лекційних занять	8
5. Плани семінарських занять	10
6. Завдання до самостійної роботи	14
7. Перелік питань що виносяться на іспит	16
8. Список рекомендованої літератури	18

I. ВСТУПНЕ СЛОВО

За роки незалежності Україна зміцнила свою самостійність, остаточно відійшла від «тоталітарного соціалізму», затвердила основи ринкової економіки, переборола затяжну економічну кризу. Разом з тим, в державі залишаються суттєві деформації соціально-економічної та політичної структур суспільства: диференціація прибутків населення, залежність бізнесу від бюрократії, зрощення влади та капіталу, перерозподіл власності на користь олігархів. Для корекції цих негативних явищ в Україні віддається перевага західноєвропейській моделі розвитку, яка містить у собі як внутрішнє реформування (реальна демократія, громадянське суспільство та соціальна ринкова економіка), так і євроінтеграцію України з наміром у найближчі роки стати повноправним членом Європейського Союзу.

У реалізації цієї моделі помітне місце належить міжнародному приватному праву (МПП). В Україні під МПП розуміють галузь приватно-правових відносин, що виникають у міжнародному житті. За радянських часів, незважаючи на розвиненість вітчизняної доктрини МПП, реальний правовий механізм у цій сфері був досить слабким (була відсутня цілісність та системність у колізійному праві, багато найважливіших міжнародних інструментів залишалися не задіяними) що, загалом, відповідало економічній та політичній ізольованості СРСР від зовнішнього світу, рівню міжнародного спілкування громадян та юридичних осіб, пануючому принципу державної монополії зовнішньої торгівлі. Але навіть цей слабкий механізм МПП у радянській Україні не мав великого практичного застосування на її території, оскільки практично всі зовнішньоторговельні об'єднання СРСР через які здійснювалася міжнародна торгівля, та інші організації, що підтримували зв'язки з зовнішнім світом були зосереджені у Москві.

Характеристика курсу. Переважаюче наукове уявлення про правову природу МПП в Україні полягає в тому, що МПП розглядається як частина внутрішньодержавного права, частина великої системи національного приватного права. Незважаючи на різноманітні точки зору щодо складу норм МПП, українською доктриною аналізуються колізійні норми (як внутрішнього, так й міжнародного походження), матеріально-правові норми внутрішнього законодавства, спеціально призначені для регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом, уніфіковані матеріально-правові норми (тобто норми, що містяться в міжнародних договорах та звичаях) та норми міжнародного цивільного процесу.

Мета навчальної дисципліни – допомогти студентам засвоїти та навчитися користуватися категорійно-понятійним апаратом МПП, вірно тлумачити його норми.

Завданням викладання даної навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних знань та відпрацювання практичних навиків застосування норм спрямованих на регулювання цивільних (приватних), шлюбно-сімейних та трудових відносин ускладнених іноземним елементом в Україні.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі спеціальності. Курс «Міжнародного приватного права читається на п'ятому курсі для студентів юридичного факультету.

Система контролю знань студентів. Курс «міжнародне приватне право» оцінюється за кредитно-рейтинговою системою. Структура дисципліни містить 3 залікових кредити ECTS, 2 модулі по 100 балів кожен. Вивчення курсу завершується складанням іспиту.

Ці навчально-методичні матеріали побудовані таким шляхом, щоб сприяти отриманню студентами системи ключових знань по базовим блокам – галузям міжнародного приватного права.

II. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог навчального процесу. Програму поділено на дві частини: загальну, особливу та спеціальну частини.

З метою якнайкращого засвоєння студентами знань зміст програми включає проведення лекційних та семінарських занять, а також самостійну роботу студентів шляхом написання ними рефератів.

Вид заняття	Кількість академічних годин	Кількість модулів	Кількість кредитів	Спосіб контролю
VI СЕМЕСТР				
Лекція	16	2	3	Іспит
Семінар	18			
Консультації	4			
Іспит	7			
Всього:	45	2	3	

III. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ТА СИСТЕМА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Формами контролю знань студентів є їх опитування під час проведення семінарських занять, самостійна робота студентів у формі есе та підсумковий контроль знань шляхом написання модульного контрольного зрізу.

Співвідношення складових оцінювання про поточному контролі у кожному змістовому модулі:

Форма контролю знань	Максимальна кількість балів, яку може отримати студент
Змістовий модуль № 1	
Робота студента на семінарських заняттях	40 балів
Самостійна робота студента	10 балів
Модульний зріз № 1	50 балів
Змістовий модуль № 2	
Робота студента на семінарських заняттях	40 балів
Самостійна робота студента	10 балів
Модульний зріз № 2	50 балів

Підсумковою формою контролю знань студента є складення ним істипу.

IV. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Лекція 1. Поняття, предмет, методи міжнародного приватного права

1. Поняття міжнародного приватного права.
2. Предмет правового регулювання в міжнародному приватному праві.
3. Методи міжнародного приватного права.
4. Джерела, завдання міжнародного приватного права.

Лекція 2. Система міжнародного приватного права. Колізійні норми: поняття та характеристика

1. Поняття системи міжнародного приватного права та її структура.
2. Поняття колізійної норми, її структура.
3. Особливості правової кваліфікації колізійних норм.
4. Класифікація колізійних норм.

Лекція 3. Застосування міжнародного приватного права

1. Встановлення змісту та застосування іноземного права.
2. Формули прикріплення у міжнародному приватному праві.
3. Застереження у міжнародному приватному праві.
  - 3.1. Застереження про публічний порядок.
  - 3.2. Обхід закону.
4. Зворотнє відсилання та відсилання до права третьої країни.
5. Взаємність та реторсії.

Лекція 4. Суб'єкти міжнародного приватного права

1. Поняття та види суб'єктів міжнародного приватного права.
2. Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права.
3. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства.
4. Особливості правового статусу біженців в Україні.
5. Обмеження дієздатності іноземців та порядок її позбавлення.
6. Визнання нерезидента безвісно відсутнім та померлим.
7. Правове становище громадян України за кордоном.
8. Поняття та види юридичних осіб.
9. Теорії національності юридичної особи.
10. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права. Імунітет держави: поняття, ознаки, види.

Лекція 5. Колізійні питання права власності та інших речових прав

1. Різні підходи до визначення права власності та правомочностей власника.
2. Поняття та види майна і речей у міжнародному приватному праві.
3. Основні колізійні закони у сфері права власності та інших речових прав.
4. Міжнародно-правові питання націоналізації та експропріації майна.

5. Колізійні питання права інтелектуальної власності.

Лекція 6. Колізійні питання зобов'язального права

1. Поняття договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві.
2. Поняття зобов'язального статуту.
3. Міжнародний договір купівлі-продажу.

Лекція 7. Колізійні питання сімейного права

1. Різні підходи до регулювання сімейних відносин у країнах світу.
2. Колізійні питання укладення та розірвання шлюбу.
3. Аліментні зобов'язання у міжнародному праві. Умови визнання і виконання іноземних судових рішень про стягнення аліментів.

Лекція 8. Колізійні питання спадкового права

1. Загальні питання спадкування у міжнародному праві.
2. Колізії щодо об'єкта спадкових відносин.
3. Колізійні питання відносно здатності до складання заповіту.
4. Колізійні питання відносно форми заповіту.

Лекція 9. Колізійні питання трудового та деліктного права

1. Колізійні прив'язки, що застосовуються до трудових правовідносин.
2. Колізійно-правове регулювання не договірних зобов'язань.
3. Умови настання деліктного зобов'язання.
4. Система деліктів у міжнародному праві.

Лекція 10. Правове регулювання міжнародного цивільного процесу

1. Поняття міжнародного цивільного процесу.
2. Конвенція з питань цивільного процесу 1954 року.
3. Вручення судових та позасудових документів.
4. Судові доручення та порядок їх виконання.
5. Міжнародна підсудність.
6. Правовий статус іноземних осіб у цивільному процесі.
7. Вирішення спорів з участю „іноземного елемента”.
8. Визнання і виконання іноземних судових рішень.

Лекція 11. Міжнародний комерційний арбітраж: приватноправові аспекти

1. Поняття міжнародного комерційного арбітражу та його види.
2. Міжнародна договірна уніфікація арбітражу.
3. Арбітражна угода. Застереження про вибір права.
4. Арбітражна процедура.
5. Арбітражне рішення. Порядок його виконання.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар №1. Поняття та система міжнародного приватного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та місце міжнародного приватного права в правовій системі.
2. Предмет міжнародного приватного права.
3. Поняття та види іноземного елемента в відносинах цивільно-правового характеру.
4. Методи правового регулювання в міжнародному приватному праві.
5. Склад та природа норм міжнародного приватного права.
6. Принципи та функції міжнародного приватного права.
7. Система українського міжнародного приватного права.
8. Система навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право».
9. Сучасні доктрини міжнародного приватного права.

Завдання для самостійної роботи:

1. Сучасні доктрини міжнародного приватного права. Аналіз існуючих підходів до предмету, методу, складу норм та місця міжнародного приватного права в правовій системі.
2. Концепція Lex Mercatoria та міжнародне приватне право.
3. Загальні тенденції розвитку МПП на сучасному етапі.
4. Значення порівняльного правознавства для МПП.

Семінар №2. Джерела міжнародного приватного права.

Питання для обговорення:

1. Загальні положення про джерела міжнародного приватного права.
2. Види джерел міжнародного приватного права.
3. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права.
4. Кодифікація міжнародного приватного права. Закони про міжнародне приватне право та інші нормативні акти зарубіжних країн.
5. Міжнародний договір як джерело міжнародного приватного права. Види міжнародних договорів.
6. Багатосторонні договори, які містять уніфіковані колізійні та матеріальні норми.

Завдання для самостійної роботи:

1. Джерела Lex Mercatoria.
2. Формування та кодифікація норм МПП на сучасному етапі.

Семінар №3. Джерела міжнародного приватного права (продовження).
Центри уніфікації приватного права.

Питання для обговорення:

1. Звичай як джерело міжнародного приватного права.
2. Торгові звичаї.
3. Судова та арбітражна практика окремих країн як джерела міжнародного приватного права.
4. Міжнародні центри, інститути та організації, що займаються проблемами уніфікації міжнародного приватного права.

Завдання для самостійної роботи:

1. Участь України у роботі міжнародних центрів з уніфікації приватного права.
2. Вплив інтеграційних процесів на МПП.
3. Вплив науково-технічного прогресу на розширення сфери застосування МПП.

Семінар №4. Вчення про колізійну норму.

Питання для обговорення:

1. Поняття, структура колізійної норми.
2. Види колізійних норм.
3. Уніфіковані матеріальні приватно-правові норми.
4. Матеріальні норми внутрішнього приватного права (матеріальні норми, що спеціально призначені регулювати відносини з іноземним елементом).
5. Місце норм міжнародного цивільного процесу в міжнародному приватному праві.

Завдання для самостійної роботи:

1. Застосування порівняльного методу при формуванні норм МПП.

Семінар №5. Основні типи колізійних норм.

Питання для обговорення:

1. Особистий закон фізичної особи (lex personalis)
2. Закон «національності» юридичної особи (lex societatis).
3. Закон місцезнаходження речі (lex rei sitae).
4. Закон, обраний особою, що уклала угоду (lex voluntatis).
5. Закон місця вчинення акту (lex loci actus).
6. Закон країни продавця (lex venditoris).
7. Закон місця вчинення правопорушення (lex loci delicti commissi).

8. Закон валюти боргу (lex monetae).
9. Закон суду (lex fori).
10. Імунітет держави та колізійне право.

Завдання для самостійної роботи:

1. «Міжнародні» та «міжобласні» колізії.
2. «Інтерперсональні» колізії.
3. «Інтертемпоральне» право.

Семінар №6. Проблеми дії колізійної норми.

Питання для обговорення:

1. Застереження про публічний порядок.
2. Зворотнє відсилання та відсилання до права третьої країни.
3. Взаємність та її види.
4. Застосування імперативних норм. Наслідки обходу закону.
5. Проблема «конфлікту кваліфікації» та методи її вирішення.
6. Позитивні та негативні колізії законів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Порядок застосування та встановлення змісту іноземного права.
2. Застосування порівняльно-правового методу при застосуванні норм МПП.

Семінар №7. Громадяни як суб'єкти міжнародного приватного права.

Питання для обговорення:

1. Цивільна, трудова, шлюбно-сімейна право- та дієздатність іноземців в Україні та інших країнах.
2. Безвісна відсутність та оголошення особи такою, що померла, в міжнародному приватному праві.
3. Опіка та піклування в міжнародному приватному праві.
4. Правове положення іноземців в Україні та в інших країнах.

Завдання для самостійної роботи:

1. Права людини та МПП.
2. Захист прав споживачів та МПП.

Семінар №8. Юридичні особи в міжнародному приватному праві.

Питання для обговорення:

1. Поняття особистого статуту та «національності» юридичної особи.

2. Доктрина та практика міжнародного приватного права про визначення національності юридичної особи.
3. Правоздатність та дієздатність іноземної юридичної особи.
4. Іноземні юридичні особи в Україні.
5. Національний режим діяльності іноземних юридичних осіб в Україні.
6. Міжнародні транснаціональні корпорації.
7. Особливості правового положення держави в міжнародних цивільних правовідносинах.
8. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного приватного права.

Завдання для самостійної роботи:

1. Правове регулювання діяльності ТНК за МПП.
2. Порядок створення підприємств з іноземними інвестиціями в Україні та їх правовий статус.
3. Участь українських суб'єктів у створенні та діяльності закордонних юридичних осіб.

Семінар №9. Представництво, позовна давність та захист суб'єктивних прав в міжнародному приватному праві.

Питання для обговорення:

1. Представництво в міжнародному приватному праві.
2. Закон, що застосовується до форми та строку дії довіреності.
3. Значення та строки позовної давності в міжнародному приватному праві.
4. Захист суб'єктивних прав в міжнародному приватному праві.
5. Колізійні норми щодо особистих немайнових прав.

Завдання для самостійної роботи:

Державні органи та громадські організації, які здійснюють захист прав суб'єктів цивільних правовідносин міжнародного характеру.

VI. ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

1. Предмет міжнародного приватного права.
2. Методи правового регулювання в МПП.
3. Поняття міжнародного приватного права.
4. Місце МПП в системі права.
5. Система міжнародного приватного права.
6. Внутрішнє законодавство як джерело МПП.
7. Загальні положення про джерела МПП.
8. Міжнародний договір в системі джерел МПП.
9. Звичай як джерело міжнародного приватного права.
10. Поняття та передумови колізії в МПП.
11. Поняття, структура та види колізійних норм.
12. Основні формули прикріплення колізійних норм.
13. Зворотнє відсилання та відсилання до третьої держави.
14. Застереження про публічний порядок.
15. Уніфіковані норми у міжнародному приватному праві.
16. Поняття правового режиму та його види.
17. Взаємність та її види.
18. Поняття особистого закону фізичної особи.
19. Правоздатність та дієздатність іноземців в МПП.
20. Визнання особи безвісно відсутньою або оголошення її такою, що нема.
21. Опіка та піклування в міжнародному приватному праві.
22. Особистий закон юридичної особи.
23. Колізійні норми щодо правочинів та довіреності в МПП.
24. Позовна давність в МПП.
25. Колізійні питання права власності.
26. Визначення права, що застосовується до виникнення та припинення права власності.
27. Визначення права, що застосовується до відносин власності речі, яка знаходиться в дорозі по зовнішньоторговельній угоді.
28. Визначення права, що застосовується до відносин власності на кораблі, літаку тощо.
29. Визначення права, що застосовується до виникнення і припинення права власності на речі по зовнішньоторговельній угоді.
30. Питання націоналізації в міжнародному приватному праві.
31. Правовий режим власності іноземної держави. Припинення права власності.
32. Поняття зовнішньоторговельної угоди.
33. Колізійно-правові питання міжнародних трудових відносин.
34. Види зовнішньоторговельних угод.
35. Джерела правового регулювання відносин за зовнішньоторговельними угодами.
36. Колізійні питання зовнішньоторговельних угод.

37. Форма зовнішньоторговельних угод.
38. Право, що застосовується до змісту зовнішньоторговельної угоди.
39. *Lex voluntatis* у зовнішньоторговельних угодах.
40. Перехід ризику випадкової загибелі товарів по зовнішньоторговельній угоді.
41. Базисні умови постачання в договорах міжнародної купівлі-продажу.
42. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС).
43. Колізійні питання деліктних зобов'язань.
44. Основні міжнародні центри по уніфікації правил міжнародної торгівлі.
45. *Lex mercatoria* та міжнародне приватне право.
46. «Міжнародні» та «міжобласні» колізії.
47. Порядок застосування та встановлення змісту іноземного права.
48. Права людини та МПП.
49. «Інтертемпоральне» право.
50. «Інтерперсональні» колізії в МПП.

VII. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Поняття міжнародного приватного права.
2. Предмет правового регулювання в міжнародному приватному праві.
3. Методи міжнародного приватного права.
4. Джерела міжнародного приватного права.
5. Поняття системи міжнародного приватного права та її структура.
6. Поняття колізійної норми, її структура.
7. Особливості правової кваліфікації колізійних норм.
8. Класифікація колізійних норм.
9. Встановлення змісту та застосування іноземного права.
10. Формули прикріплення у міжнародному приватному праві.
11. Застереження у міжнародному приватному праві.
12. Застереження про публічний порядок.
13. Обхід закону.
14. Зворотнє відсилання та відсилання до права третьої країни.
15. Взаємність та реторсії.
16. Поняття та види суб'єктів міжнародного приватного права.
17. Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права.
18. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства.
19. Особливості правового статусу біженців в Україні.
20. Обмеження дієздатності іноземців та порядок її позбавлення.
21. Визнання нерезидента безвісно відсутнім та померлим.
22. Правове становище громадян України за кордоном.
23. Поняття та види юридичних осіб.
24. Теорії національності юридичної особи.
25. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.
26. Імунітет держави: поняття, ознаки, види.
27. Різні підходи до визначення права власності та правомочностей власника.
28. Поняття та види майна і речей у міжнародному приватному праві.
29. Основні колізійні закони у сфері права власності та інших речових прав.
30. Міжнародно-правові питання націоналізації та експропріації майна.
31. Колізійні питання права інтелектуальної власності.
32. Поняття договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві.
33. Поняття зобов'язального статуту.
34. Міжнародний договір купівлі-продажу.
35. Різні підходи до регулювання сімейних відносин у країнах світу.
36. Колізійні питання укладення та розірвання шлюбу.
37. Аліментні зобов'язання у міжнародному праві. Умови визнання і виконання іноземних судових рішень про стягнення аліментів.
38. Загальні питання спадкування у міжнародному праві.
39. Колізії щодо об'єкта спадкових відносин.
40. Колізійні питання відносно здатності до складання заповіту.

41. Колізійні питання відносно форми заповіту.
42. Колізійні прив'язки, що застосовуються до трудових правовідносин
43. Колізійно-правове регулювання не договірних зобов'язань.
44. Умови настання деліктного зобов'язання
45. Система деліктів у міжнародному приватному праві
46. Поняття міжнародного цивільного процесу.
47. Конвенція з питань цивільного процесу 1954 року.
48. Вручення судових та позасудових документів.
49. Судові доручення та порядок їх виконання.
50. Міжнародна підсудність.
51. Правовий статус іноземних осіб у цивільному процесі.
52. Вирішення спорів з участю „іноземного елемента”.
53. Визнання іноземних судових рішень.
54. Виконання іноземних судових рішень.
55. Поняття міжнародного комерційного арбітражу та його види.
56. Міжнародна договірна уніфікація арбітражу.
57. Арбітражна угода.
58. Застереження про вибір права.
59. Арбітражна процедура.
60. Арбітражне рішення. Порядок його виконання.

VIII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно – правові акти

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30. - Ст. 141
2. Віденська Конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Віденська Конвенція про дипломатичні зносини // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_048
4. Віденська Конвенція про консульські зносини // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_049
5. Загальна декларація прав людини // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Конвенція з питань міжнародного цивільного процесу // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_083
7. Конвенція про правову допомогу в цивільних, сімейних та кримінальних справах // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/997_009
8. Конвенція про статус біженців // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_011/page
9. Європейська Конвенція про інформацію щодо іноземного законодавства // <http://www.uazakon.com/document/tpart21/isx21487.htm>
10. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – NN 40-44. – Ст.356
11. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст.492
12. Закон України «Про міжнародне приватне право» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 32. – Ст.422
13. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – N 25. – Ст.198
14. Закон України «Про імміграцію» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 41. - Ст.197
15. Закон України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, N 19-20. - Ст.179
16. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, N 16. - Ст.146
17. Указ Президента України «Про Консульський статут України» // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/127/94>
18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України» // Урядовий кур’єр. 2012р. - № 44.

Підручники, посібники та наукові статті

1. Бичківський О. О. Особливості спадкування за заповітом у країнах англосаксонської правової системи / О. О. Бичківський // Тези доповідей Щорічної міжнародної науково-практичної конференції [«Запорізькі правові читання»], (Запоріжжя, 14-15 травня 2010 р.) / М-во освіти і науки, Запорізький національний університет. - Запоріжжя: ЗНУ, 2010. - Т.2. - С. 314.
2. Грекова М. Визначення поняття та ознак міжнародних трудових стандартів // Право України. – 2008 р. - № 4. – С. 50-54.
3. Гуменюк В. Правові аспекти діяльності міжнародного комерційного арбітражу // Право України. – 2008 р. - № 4. – С. 139-146.
4. Гуменюк В. Компетенція міжнародного комерційного арбітражу при розгляді зовнішньоторгових спорів за договірною підсудністю // Право України. – 2008 р. - № 8. – С. 124-130.
5. Г.С. Фединяк, А.С. Фединяк Міжнародне приватне право // http://pidruchniki.ws/1280052847183/pravo/zvorotne_vidsilannya_vidsilannya_zakonu_tretoy_i_derzhavi
6. Задорожна С.Ф. Альтернативні способи вирішення спорів, що виникають із зовнішньоекономічних договорів: правове забезпечення на міжнародному рівні // Право України. – 2008 р. - № 10. – С. 98-105.
7. Задорожна С. Ф. Арбітраж (третейський суд) як альтернативний спосіб вирішення спорів // Приватне право і підприємництво. — К., 2005. — Вип.4. — С.69–73.
8. Захарченко Т. Визнання і виконання арбітражних рішень на території України // Право України. – 2008 р. - № 10. – С. 130-134.
9. Зозуля О. Природа міжнародного змішаного арбітражу та його вплив на міжнародне публічне і приватне право // Актуальні проблеми політики. — Одеса, 2006. — Вип.29. — С.408–412
10. Кисіль В. І. Діякі питання кодифікації та правозастосування у сфері інтерперсональних колізій в міжнародному приватному праві // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — К., 2006. — Вип.17, ч.2. — С.61–78.
11. Коваль І. Право на справедливий суд: практика Європейського суду з прав людини щодо України // Право України. – 2006 р. - № 10. – С. 129-132.
12. Кульбашна О. А. До питання подолання колізій між нормами міжнародних договорів про працю і трудового законодавства України // Актуальні проблеми формування громадянського суспільства та становлення правової держави. — Черкаси, 2008. — С.288–291
13. Лук'янець В. Особливості правового регулювання конкуренції в державах-членах ЄС та США // Право України. – 2007 р. - № 3. – С. 151-157.

14. Лунц, Л. А. Курс международного частного права . – Т. 1 : Международное частное право: общая часть. – М. : Спарк, 2002. – С. 253.
15. Лунц Л. А., Марышева Н. И. Курс международного частного права // Международный гражданский процесс. – М., 1976. – С. 10.
16. Любашенко А.О. Особливості колізійного регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві (на прикладі Чеської Республіки) // Юридичний вісник. – 2013 р. - № 1 (26) . – С. 94
17. Международное частное право: Учебник / Л. П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Г. К. Дмитриева и др.; Отв. ред. Г. К. Дмитриева. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. — 688 с.
18. Международное частное право. Учебник. / Под ред. Дмитриевой Г.К. – М., 2000.
19. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. — Х. : Право, 2011. — 320 с.
20. Міжнародне приватне право // Навчальний посібник за заг. редакцією В. М. Гайворонського. – К., 2007. – 368 с.
21. Міжнародне приватне право. Актуальні проблеми / За ред. Довгерта А.С. – К., 2002.
22. Мірошніченко А. Співвідношення темпорального та змістовного принципів вирішення правових колізій // Право України. – 2008 р. - № 5. – С. 24-29.
23. Музика А. Питання удосконалення правового статусу дипломатичних представництв // Право України. – 2006 р. - № 12. – С. 124-128.
24. М.М. Богуславский Международное частное право. – М., 2005. – 596 с.
25. Рябцева, Ярослава Григорівна Міжнародний комерційний арбітраж в Україні : теорія та законодавство. / Торг.-пром. палата України, Міжнар. комерц. арбітр. суд, Мор. арбітр. коміс.; під заг. ред. І.Г.Побірченка. — К.: Ін Юре, 2007. — 578 с.
26. Погорецький В. Паралельні процеси в міжнародному комерційному арбітражі: принцип LIS PENDENS // Право України. – 2008 р. - № 2. – С. 115-119.
27. Рябцева, Ярослава Григорівна Правовий статус арбітражного керуючого / Рябцева Ярослава Григорівна. — К.: [Логос], 2007. — 139 с.
28. Французский гражданский кодекс [Текст]. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – С. 430.
29. Чубарєв, Валентин Леонтьевич Міжнародне приватне право : Навч. посіб. — К.: Атіка, 2006. — 607 с.
30. Шак Х. Международное гражданское процессуальное право: підручник / Х. Шах : пер. с нем. – М.: БЕК, 2001. – С. 4–5.
31. Шупінська О. Колізійне регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві деяких країн Європейського Союзу // Право України. – 2008 р. - № 1. – С. 130-135